МОТИВИ

към проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за чужденците в Република България (Обн., ДВ, бр. 153 от 1998 г.; изм. бр. 70 от 1999 г., бр. 42 и 112 от 2001 г., бр. 45 и 54 от 2002 г., бр. 37 и 103 от 2003 г., бр. 37 и 70 от 2004 г., бр. 11, 63 и 88 от 2005 г., бр. 30 и 82 от 2006 г., бр. 11, 29, 52, 63 и 109 от 2007 г., бр. 13, 26, 28 и 69 от 2008 г., бр. 12, 32, 36, 74, 82, 93 и 103 от 2009 г., бр.73 от 2010 г., бр. 9 и 43 от 2011 г., бр. 21 и 44 от 2012 г., бр. 16, 23, 52, 68, 70 и 108 от 2013 г., бр. 53 от 2014 г., бр.14, 79 и 80 от 2015 г., бр.15, 33, 97, 101 и 103 от 2016 г., бр. 97 от 2017 г., бр. 14, 24, 56 и 77 от 2018 г., бр. 1, 24, 34, 58 и 101 от 2019 г., бр. 17, 28, 44, 60, 89 и 98 от 2020 г., бр. 21 от 2021 г., бр. 22 от 2022 г. и бр. 8 и 67 от 2023 г., бр. 39 и 79 от 2024 г. и бр. 52 от 2025 г.)

1. Причини, които налагат приемането на законопроекта:

Причините, които налагат изготвянето на Закон за изменение и допълнение на Закона за чужденците в Република България (ЗЧРБ), са свързани с необходимостта в закона да бъдат въведени напълно изискванията на Директива (ЕС) 2024/1233 на Европейския парламент и на Съвета от 24 април 2024 година относно единна процедура за кандидатстване на граждани на трети държави за единно разрешение за пребиваване и работа на територията на държава членка и относно общ набор от права за работници от трети държави, законно пребиваващи в държава членка.

Към настоящия момент законовата регламентация не позволява на чужденците с разрешено право на продължително пребиваване на основание чл. 24и („Единно разрешение за пребиваване и работа“) от ЗЧРБ да сменят работодателя си докато са на територията на страната. Също така за тази група чужденци не е предвидена възможност да се ползват от регистриране в Бюрото по труда при безработица, в периода на която да не бъде отнемано правото им на пребиваване. В действащото законодателство не е предвидено кандидатите за „Единно разрешение за пребиваване и работа“, които нямат разрешено право на пребиваване в Република България на друго законово основание, да се намират извън територията на страната.

Друга основна причина е необходимостта от създаване на нормативни предпоставки за изпълнение на Регламент (ЕС) 2024/1356 на Европейския парламент и на Съвета от 14 май 2024 година за въвеждане на скрининг на граждани на трети държави на външните граници и за изменение на регламенти (ЕО) № 767/2008, (ЕС) 2017/2226, (ЕС) 2018/1240 и (ЕС) 2019/817. С Регламент (ЕС) 2024/1356 се установява рамка, която да гарантира тясно сътрудничество между компетентните национални органи, посочени в разпоредбата на Регламент (ЕС) 2016/399 относно извършването на граничния контрол, органите, отговарящи за процедурите за предоставяне на убежище и за приемането на кандидатите, органите, отговарящи за защитата на общественото здраве, и органите, отговарящи за провеждането на процедурите за връщане, съобразени с Директива 2008/115/ЕО.

На следващо място е необходимо отделни разпоредби в закона да бъдат прецизирани, с оглед пълноправното членство на Република България в Шенгенското пространство и произтичащите от това процедури по граничен контрол и административен контрол на чужденците, пребиваващи на територията на страната ни.

Необходима е и промяна в Закона за българските лични документи, обусловена от заложеното в Плана за действие за внедряване на административни услуги на принципа „епизод от живота“, стъпка 4 „Намаляване сроковете за обикновена и бърза услуга за издаване на СУМПС и останалите български документи за самоличност“.

С оглед обстоятелството, че част от процедурата по предоставяне на пребиваване в страната на граждани на трети държави с цел работа е уредена и в Закона за трудовата миграция и трудовата мобилност, се налага промяна и в този закон, която да обективира изискванията на европейския нормативен акт в областта на легалната миграция.

Предвид, че в Закона за чужденците в Република България, в Закона за българските лични документи и в Закона за трудовата миграция и трудовата мобилност размера на глобите, предвидени в административнонаказателните разпоредби са все още в лева, е необходимо да същите да бъдат определени в евро.

Необходима е и промяна в Закона за здравето, която да уреди изискванията на Регламент (ЕС) 2024/1356 по отношение на граждани на трети страни, подложени на скрининг процедури, така че да им бъде осигурен достъп до здравни грижи.

Промяната на Закона за Министерството на вътрешните работи се обосновава от специалния характер на закона по отношение на структурите на МВР и изпълняваните от тях дейности.

2. Цели, които се поставят с приемането на законопроекта

Основната цел на законопроекта е постигане на съответствие на националната законодателна уредба относно предвиденото в с правния инструментариум на ЕС по отношение Пакта по миграция и убежище и по-специално определяне на органите за скрининг процедурата, както и дефиниране на задачите, които следва да се изпълняват и от други компетентни държавни структури.

Също така, въвеждането на изискванията на Директива (ЕС) 2024/1233, с която се предвиди възможност за смяна на работодателя от страна на притежателя на „Единно разрешение за пребиваване и работа“ следва да бъде уредено на законово ниво, чрез създаване на :

- правна възможност за притежателя на „Единно разрешение за пребиваване и работа“ при оставане без работа да не се отнема правото му на пребиваване при спазване на предвидените в нея изисквания.

- задължение кандидатите за „Единно разрешение за пребиваване и работа“ в случай, че не притежават пребиваване в Република България да се намират извън територията на страната.

-правна възможност за отнемане на разрешено пребиваване в случай, че при оставане без работа и регистрация в Агенция по заетостта, чужденецът не уведоми за това дирекция „Миграция“ в определения срок.

- правна регламентация, която да определи кръга лица, които са изключени от обхвата на Директивата и не могат да получат пребиваване по предвидената в нея процедура.

На следващо място, предвид увеличения брой заявления, на чужденци, с цел пребиваване на територията на страната, води до необходимост от създаване на условия за по-стриктен контрол върху пребиваването на чужденци с разрешено право на постоянно пребиваване в Република България.

Следваща цел е изпълнение на заложеното в Плана за действие за внедряване на административни услуги на принципа „епизод от живота“, чрез оптимизиране на срока за изпълнение на обикновената услуга за издаване на лична карта, паспорт и за подмяна на временна карта за самоличност.

Цели се и уредба на реда за издаване на моряшките паспорти с оглед въвеждане на централизираното персонализиране на документа в ДБДС - МВР и оптимизиране на административната услуга по заявяване на този вид документ за самоличност.

3. Финансови и други средства, необходими за прилагането на новата уредба:

Приемането на проекта на ЗИДЗЧРБ не води до необходимост от осигуряване на допълнителни финансови средства.

4. Очаквани резултати от прилагането:

Със законопроекта ще се предвиди съответната промяна на разпоредби от Закона за чужденците в Република България и в Закона за трудовата миграция и трудовата мобилност, които са в пряка връзка с изискванията на Директива (ЕС) 2024/1233. Ще се променят и разпоредби от ЗЧРБ, свързани с осигуряване на изпълнението на регламент от Пакта по миграция и убежище по отношение на провеждането на скрининг процедури от органите на МВР на чужденци, както на външна граница на Европейския съюз, така и във вътрешността на страната.

Ще бъдат определени размерите на глобите по посочените закони в евро, каквато е официалната парична единица в България от 01.01.2026 г.

Ще бъде изпълнено заложеното в Плана за действие за внедряване на административни услуги на принципа „епизод от живота“ намаляване на сроковете за издаване на български лични документи, съобразно техническите и организационни възможности.

5. Анализ за съответствие с правото на Европейския съюз:

С проекта се предвижда въвеждане на актове на Европейския съюз, поради което е изготвена таблица за съответствие с правото на Европейския съюз.